

חורף ה'תשנ"ב

הערות והארות בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן ח"א תורה י"ד,

שנתעוררו ונתחדשו בלימוד בצוותא חדא
באהבה עזה אשר מים רבים לא יוכלו לכבות
עם חברי וידיד נפשי ר' נחמן פריד נ"ו,
ובו נתבארו ונתחדשו הרבה ציצים ופרחים
בענייני "ימי החנוכה" הקדושים והטהורים.

תקעו בחודש שופר בכסה וכו'.

מה עניין קשר פסוק זה - אשר הולך סובב על מצות תקיעת שופר בימי ראש השנה
הקדושים - לימי החנוכה הקדושים?

הן אמת שאכן מצאנו כמה וכמה תורות שנאמרו ע"י רביז"ל בימי ראש השנה
הקדושים אשר המה בנויים לנכון על פסוק זה (א' ח"ב, ה' ח"ב, ח' ח"ב). אבל תורה
דנן אשר נאמרה בשבת חנוכה ה' תקס"ד, והיא בנויה על מצוות הדלקת נר
החנוכה כמוב"פ (וכאשר נשתדל לבאר וללבן בדברינו בעזה"ש"ת), פלא הדבר
אשר היא בנויה על פסוק הנ"ל אשר לכאורה עיקר וכל שייכותו הוא אך ורק למצות
תקיעת שופר כנ"ל?

יש לציין, שבאמת רוב התורות אשר נאמרו בשבת חנוכה בנויים המה על העניינים
של שבת חנוכה - אם זה על מצוות החנוכה ממש, או על פרשת השבוע וההפטרה
של אותו השבת (עיין תורה ח' ח"א, י"ז ח"א, נ"ד ח"א, ב' ח"ב). וכל זה מחזק את
פליאתנו, אשר וודאי שיש קשר הדק היטב בין עניין פסוק זה אשר מדבר ממצות
תקיעת שופר לעניינים אשר נשפעים בימי החנוכה הקדושים.

והנראה בזה הוא, שהדבר ידוע בכמה וכמה ספרים הקדושים, אשר ימי החנוכה
המה קשורים ומהודקים לתיקונים הנפלאים שנעשים בחודש תשרי ירח האיתנים,
אשר בו כלל ישראל עוסק מיום הראשון של ראש השנה הקדושים עד יום שמיני
עצרת בתיקון אחד שלם גדול ונורא כידוע. ואשר ע"כ יש עדיין עניין של שינוי גזר
דין עד "זאת חנוכה" כמובא בספרים הקדושים, וגם בדברי רביה"ק מצאנו ראינו
(תורה ז' ח"ב) שימי החנוכה קשורים ומהודקים הדק היטב לסליחה וכפרה של יום
הכיפורים הקדוש, (עיי"ש בפרט באות י"א). ושם גם מבואר עניין הקשר שיש בין
החנוכה לענין יוב"ל, שהוא עניין תקיעת שופר כידוע, עיי"ש היטב.

גם ידוע עניין ח' ימי חנוכה שהם כנגד ח' ימי חג הסוכות (ובזה מיישבים הספרים
הקדושים קושיית הב"י הידועה), אשר יהודה המכבי בעצמו, במכתבו ליהודי
אלכסנדריה של מצרים, כותב: "אשר עשו את ימי החנוכה כתשלומים לימי חג
הסוכות אשר אז היו הם פזורים כחיות אשר בשדה ולא יכלו לבוא ולעלות לרגל עם
הד' מינים והשלימו זאת בימי החנוכה", עיי"ש.

וזו ידוע, אשר חג הסוכות עם שמיני עצרת – עם כל המצוות הכלולים בהם – הוא המשך וגמר התיקון הנפלא והנורא שנעשה בכל חודש תשרי, אשר מתחיל ביום א' דראש השנה, ובפרטיות ע"י מצות תקיעת שופר אז כידוע. (ולפלא אשר בדרך כלל חל יום א' דחנוכה באותו יום בשבוע אשר בו חל יום א' דראש השנה). וידוע גם שהייחוד והזיווג הנורא שנגמר ביום שמיני עצרת – ע"י העבודות והתיקונים של כל כלל ישראל מימי ראש השנה הקדושים עד שמיני עצרת, וכנ"ל – המלכות דקדושה נשארית כביכול בבחי' עיבור במשך כל ימי החורף, עד יום שביעי של חג הפסח, שאז הוא גמר הלידה כביכול (ולא כמו בשאר כל הייחודים שלמעלה, שביום הייחוד עצמו הוא יום הלידה כידוע). ומובא בספרים הקדושים שכל ימי החורף נחשב לתשעה ירחי לידה, ולפי חשבון זה יוצא שימי החנוכה הוא בסוד חודש השלישי אשר בו הובר הוולד, ובו כבר מתחיל להאיר בעולם פעולת הארת התיקונים אשר פעלו ועשו בימי ראש השנה הקדושים, ודוק היטב.

מכל הלין נראים הדברים מאירים לעיניים, שאין שום פליאה ותמיהה שתורה זו – אשר נאמרה בימי החנוכה – בנויה ומבוססת על פסוק ששייכותו לימי ראש השנה הקדושים, ובפרטיות יותר למצוות תקיעת שופר וכנ"ל.

והנראה להוסיף, שגם בפנימיות הדברים המה קשורים ומהודקים בקשר של קיימא – לפי השגת שכלינו הדל והקטן – כי הלא ידוע שעניין תקיעת שופר הוא עניין גילוי אור הבינה עם הש"ע נהורין של הפנים העליונים המאירין בה, (ואשר זה הוא גם הגימטריא של שופ"ר – ש"ע רי"ו – שהרי"ו גבורות – רי"ו גימטריא גבור"ה – נמתקים בשרשם ע"י אור הבינה בש"ע נהורין שבה ודו"ק). שמזה הוא התאדמות פני התוקע, (עיין היטב בתורה ל"ה ח"א). וזה גם ידוע שתמצית עניין יום הכיפורים הוא שלימות העלאת המלכות דקדושה לשלמות ספירת הבינה. וכן גם עניין חג הסוכות הוא גילוי החסדים הפנימיים והמקיפים של ספירת הבינה, (עיין היטב תורה מ"ח ח"א). ולפי זה מה מתוקים ונעימים הם הדברים דלעיל, אשר אור החנוכה הוא קשור ומהודק עם אור התיקונים של ימי ראש השנה ויום הכיפורים וחג הסוכות, כי הלא גם תמצית אור החנוכה הוא עניין המשכת הש"ע נהורין של הפנים העליונים שבספירת הבינה לג' הייחודים אשר נעשים אז ע"י נר החנוכה אשר שורשם הוא אור הבינה כידוע, וכאשר נשתדל לברר וללבן להלן בעזהשי"ת לפי דרכי תורה זו.

אשר מכל זה אנו רואים את קשר הדברים בין אור החנוכה לאור התיקונים שנעשים בחודש תשרי ובפרט ע"י תקיעת שופר כנ"ל, ודו"ק היטב. ומכל זה נחזור לעניינינו, אשר קילורין היא לעיניים להתחיל תורה זו – שנאמרה בימי החנוכה ואשר בו כלולים ומקושרים הדק היטב כל הכוונות של אור החנוכה כאשר נבאר בעזהשי"ת – בפסוק: **"תקעו בחודש שופר בכסה וכו'."**

להמשיך שלום בעולם צריך להעלות כבוד הקב"ה לשורשו וכו'.

הנה לאחר העיון ייפלא המעיין על לשונו הנעים להמשיך וכו', אשר לכאורה היה צריך להקדים בלשונו: כדי להמשיך וכו', או: ע"י שמעלה כבוד הקב"ה לשורשו זוכה להמשיך שלום וכו', או: כי צריך להמשיך שלום בעולם וכו', וכדומה.

כי כשמתחיל בלשונו: להמשיך שלום בעולם צריך להעלות וכו', נראים הדברים לכאורה אשר אין אלו ב' מדרגות אשר זה גורם לזה לבוא, אלא ששתייהן דבר אחד הם, וכשמעלה כבוד הקב"ה לשורשו שהוא היראה ממילא נעשית כבר הפעולה של המשכת השלום בעולם, כי עצם העלאת הכבוד ליראה זה זה המשכת השלום, והדבר צריך בירור וליבון? (ונציין, שתורה זו הוא לשון רביז"ל אשר כבר אמר והודיע שצריך לדקדק בלשונו כבמקרא, כידוע).

והנראה בזה הוא, כי מהמשך התורה (באות ח'), בלשונו הקדושה שם: כשמחזיר הכבוד לשורשו היינו ליראה אז נשלם פגמי היראה וזוכה לשלום וכו' כי באתרא דאית דחילא תמן תשכח שלימתא כמו שכתוב כי אין מחסור ליראיו וכו' עיי"ש. הנה מלשון זה משמע שעצם החזרת הכבוד ליראה מתקן ומשלים גם את היראה עצמה מפגמיה, דהיינו שלפני החזרת הכבוד אל היראה גם ביראה היה פגם וחסרון, וכשמחזירו לשורשו אזי נשלם פגמי היראה. והיראה כשהיא נשלמת מפגמיה אז היא נקראת: שלום, שלימתא, כי אין מחסור ליראיו, כמובא שם.

ולפי"ז, מה נכונים ומתוקים הדברים דלעיל, בדיוק לשונו הנעים: "להמשיך" - בלי שום תוספת לשון לפני ה'להמשיך', כי השלום והיראה שניהם דבר אחד ממש, ובזה מורה לנו ששלמות היראה שנעשה ע"י החזרת הכבוד לשורשו, זה זה גופא עניין השלום והשלמות, ודו"ק.

והנראה להוסיף בכל זה, שגם ברוח הפנימי של הדברים מובנים ומאירים הדברים היטב, שעצם העלאת הכבוד ליראה הוא הוא המשכת השלום, וכאשר נשתדל לבאר וללבן - לפי קט שכלינו הדל - בהמשך דברינו את קשר פרטי השגת תורה זו לפרטי השגת כוונות אור המצוות והאורות שמאירים בחג החנוכה וכך יתבאר לנו בטוב טעם ודעת איך שבאמת 'העלאת היראה' 'והשלום' שניהם דבר אחד ממש הם, אשר תורה זו הלא נאמרה ע"י רבינו ז"ל בשבת חנוכה.

צריך להעלות כבוד הקב"ה לשורשו, היינו ליראה וכו'.

הנראה לבאר בכל הנוגע ללמעשה של הדברים, כי לכאורה הדברים הללו רוחניים הם ולמעלה מהשגתנו המוחשיות הם, כי האם מבינים ורואים אנחנו מהו כבוד הקב"ה? ואיך א"כ מעלים את הכבוד המסתורי הזה? ועוד להעלותו ליראה שהוא שורש הכבוד - היכן הוא מקום כבודו של היראה שלשם צריך להעלות את הכבוד?

אשר ע"כ נראה לבאר בב' אופנים.

א. שהאדם צריך להשתדל שיכבד את הקב"ה עם השגת היראה. והיינו, שלא די מה שבפועל ובחיצוניות הוא עוסק בדברים שהם מכבדים את הקב"ה (על אף שוודאי עדיף לעסוק בהם איך שהוא, מלהתבטל לגמרי מעשיה כזאת), שאז הוא רק בבחי' מצוות אנשים מלומדה (וברור שבזה עצמו יש כמה וכמה דרגות). וכמובן גם מהמשך התורה (באות ז'), על הפסוק שרביז"ל מביא שם: בשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני. אלא צריך האדם להשתדל שכל מעשיו החיצוניים שבהם הוא עושה ועוסק לכבד את הש"י, שבכולם יהיו בלולים ומעורבים יראת השם יתברך (יראת העונש ויראת הרוממות, ובזה עצמו כמה וכמה דרגות כמובן).

ובזה נבוא לביאור הדברים: להעלות כבוד הקב"ה לשורשו היינו ליראה. והיינו, שלוקח את כבוד הקב"ה - שהם המעשים והעובדות דקדושה שעוסק בהם בגו"ר, שבכולם הוא מכבד את הש"י, ומעלהו לשורשו היינו ליראה - דהיינו, שכל מעשיו - שהוא הכבוד - הם אך ורק כי הוא ירא את ד'. ולא רק לכבדו גרידא - בחיצוניות - שאז הוא בבחי' מצוות אנשים מלומדה כנ"ל, רק מכבד הוא את הש"י בכל פעם עם התחדשות והתעוררות כי מהאלוקים הוא ירא. (ולחאיר את הדברים מעשירותם במקום אחר עיין נא בתורה ט"ו ח"א אות ג': שורש היראה הוא דעת וכו' אז תבין יראת ד' ודעת אלוקים תמצא וכו' היינו שידע ממי מתיירא, היינו ליראה את ד' הנכבד יראת הרוממות עיי"ש והיינו - בנוגע לעניינינו - שהצטרפות הכבוד אל היראה הכוונה הוא, שיצרף את כבודו יתברך שהוא עוסק לכבדו, עם הכרה וידיעה ביראת ד', שעיי"ז הוא מעלה את הכבוד ליראה, ודוק היטב).

ב. הוא על פי מה שמבאר רביז"ל להלן (אות ו'ז'), שהעיקר הוא לכבד יראי ד', וגם לכבדם בלב שלם וכו' עיי"ש. והיינו שבזה שהוא לוקח את עניין הכבוד ומשתמש בו לכבד יראי ד', שהם יראים את הש"י בשלמות שעיי"ז הם מתהווים ומתהפכים להיות המרכבה ליראת הש"י ממש (ועיין מזה בביאור הליקוטים), עיי"ז הוא מעלה ומצרף ומחבר את הכבוד עם היראה.

והנראה להוסיף בכל זה, שזה זה הוא גם עניין השלום. כי כשהוא מכבד את ד' בפעולותיו ביחד עם השגת היראה, הוא עניין חיבור הגוף - בפעולותיו החיצוניות - עם הנשמה - בהשגותיה בפרט במידת היראה. והיינו שהגוף מתבטל כלפי הנשמה שזה עניין שלום בעצמי כמבואר באות ח' ובפירוש ה'רבה בר בר חנה' שם עיי"ש היטב. וכן גם - לפי הדרך הב' הנ"ל - כשהוא לוקח את עניין הכבוד ומשתמש בו לכבד את היראי ד' והוא מתבטל כלפיהם ושומע לדבריהם הוא גם עניין ביטול הגוף כלפי הנשמה (וכמבואר בפרטיות בתורה כ"ב ח"א עיי"ש היטב - ואולי שלום זה כבר נוגע לשלום הכללי המבואר להלן ודוק).

ונחמד למראה - כפרפרת הפת - להוסיף, אשר רביז"ל מכנה את השלום להלן בשם שלום בית. והיינו שהאשה נחשבת לבחי' היראה, וכמבואר להלן בסוד הפסוק אשה יראת ד' היא תתהלל (עיין היטב לקמן באות ח' ובביאור הליקוטים). והיינו שבזה שהבעל משתדל לכבד ולהוקיר את האשה יראת ד', עיי"ז זוכה לשלום בית כפשוטו.

ומה מתוקים הדברים: להמשיך שלום - שהוא השלום בית כמבואר בפנים - צריך להעלות כבוד הקב"ה לשורשו היינו ליראה - שהיא האשה יראת ד', ודוק.

להעלות כבוד הקב"ה לשורשו, היינו ליראה.

הנה בכאן נקט רביז"ל בלשונו המדוקדק: להעלות כבוד הקב"ה 'לשורשו' היינו ליראה. ואשר מזה משמע להדיא אשר היראה הוא שורש הכבוד ולשם צריך להעלות את הכבוד, כי הרי קוראים לו שרשו. והנה להלן באות ו' נקט רביז"ל בלשונו ודקדק ואמר: העלאת הכבוד 'לשרש היראה'. ואשר מזה משמע להדיא שלא די בזה שמעלים את הכבוד ליראה שהוא שורש הכבוד אלא צריך גם 'ובעיקר' להעלות את הכבוד 'לשורש היראה', והדברים צריכים בירור וליבון הדק היטב, מה הוא העלאה הראשונה לשורש הכבוד שהוא היראה, ומה הוא העלאה שניה שהוא לשורש היראה.

והנה גם בהמשך דברי התורה באות ח' ובאות י' כתב רביז"ל: כשמחזיר הכבוד לשורשו היינו ליראה וכו'. בכסא זה בחי' יראה שהוא שרש הכבוד וכו'. צריך להעלות הכבוד לשורשו היינו ליראה וכו'. וכן כך כותב מוהרנ"ת באות י"ב ו"ג (מאות י"ב עד סוף התורה הוא הוספות מלשונו של מוהרנ"ת כמבואר בפנים), וזה לשונו: היינו להחזיר הכבוד לשורשו היינו ליראה וכו'. שעי"ז מאיר הכבוד וחוזר לשורשו שהוא היראה וכו'. היינו ע"י הכבוד שמכבד יראי ד' שהוא בחי' החזרת הכבוד לשורשו דהיינו ליראה וכו'. הרי לנו מכל זה ששורש הכבוד הוא היראה ולשם צריך להעלותו.

ומאידך גיסא נמצא גם צד הב', כי באות י"א כותב רביז"ל בדקדוק גדול: על ידי שיעלה כבוד השי"ת 'לשרש היראה', הנקראים גבורות, וכו', וגבורה זה בחי' יראה, כמ"ש חז"ל (ברכות נט.). ואלוקים עשה שיראו מלפניו, אלו רעמים, וכתוב (איוב כו) ורעם גבורותיו מי יתבונן. וכן גם בלשונו של מוהרנ"ת באות י"ב ואות י"ג נמצא כתוב בזה הלשון: וזהו שצריכין להאיר ולהדליק נר חנוכה סמוך לפתח דהיינו להאיר הכבוד ולהחזירו 'לשרש היראה' וכו'. נמצא שפוגם בכבוד ואינו מחזירו 'לשרש היראה' וכו'.

ולחזק את פליאתנו ביתר שאת - לבל יעלה על דעתנו אשר לא במתכוון יש כאן ערבוב לשונות ח"ו - הנה נא הלשון של מוהרנ"ת בסוף התורה, אשר בו יאמר במפורש: יסוד הענין ה' דברים, 'להחזיר כבוד ליראה', 'ויראה אל הלב'. הרי לנו מפורש יוצא מפיו של ראש תלמידיו שיש כאן ב' העלאות של מדת הכבוד אל היראה, ולא כהעליה הא' העליה הב', אשר העליה הא' הוא העלאת הכבוד ליראה לבד, ולא כן העלאה הב' שהוא ענין העלאת הכבוד אל הלב, אשר כנראה שהוא הוא 'שורש היראה' וכאשר נבאר להלן בעזהשי"ת.

והנה, בכאן המקום לפרט ולהודיע, אשר הרה"ק שר התורה מוהר"ן מטשעהרין ז"ל בספרו פרפראות לחכמה על תורה זו כבר כתב לבאר את דברי רביז"ל הנ"ל שצריך

להעלות כבוד הקב"ה לשרשו היינו ליראה, וזה לשונו: ונ"ל שמרמז אל מה שמבואר בכתבים כי עיקר בנין המלכות הוא מגבורות, וכן מובן בסוף המאמר. ואח"כ מבאר 'לכבד יראי ד' בלב שלם', כי שורש הגבורות וכן תיקון המלכות הוא מבחי' בינא ליבא כידוע. ועוד יש בזה נסתרות הרבה במאמר זה, וקל להבין, ועיין בכוונת חנוכה ובכוונות שים שלום. עכ"ל ברמיזותיו הנעימים.

והנה בכדי לבאר יותר בהרחבה עניין זה ננסה לברר תחלה כמה הלכתא רבוטא אשר ברום גבהי מרומים בכוונות הנר של ימי החנוכה, כפי אשר גילה לנו רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות ופרי עץ חיים, ורק בזאת נוכל לבוא אל הקודש פנימה לבאר היטב היטב דיוק הלשונות הנ"ל, ואשר ממילא יתבאר לנו לפי זה גם הרבה הרבה דברים אשר בתוך דברי תורתו הקדושה המה נעלמים, ובזה גם נראה אור איך שכל דיבור ודיבור של דברי התורה הזאת מדבר בעיקר בענייני אור החנוכה על כל גווניו, ובזאת החלי:

הנה מבואר הדבר בהלכות חנוכה אשר מצוותה להדליק סמוך לפתח ולכתחילה צריך להשימה למעלה מג' טפחים מהקרקע, ובדיעבד עד עשרה טפחים מהקרקע כשרה. והנה בכדי להבין שורש רמיזות זאת ההלכה לפי תורת הסוד והנסתר, מגלה לנו רבינו האריז"ל את שורש פנימיות אור הנר חנוכה אשר ברום גבהי מרומים ענינה, וכך הם דבריו:

הדבר ידוע אשר תכלית עבודת האדם בכל עניני עבודת השי"ת שעובד ועוסק בהם במשך ימי חייו עלי אדמות - וכן כך לאחר מאה ועשרים בעבודות של הצדיקים בגן עדן - עיקר הכוונה בהם הוא: ליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה. וזה ידוע ומובן שיש בענייני הייחודים בין קוב"ה לשכינתיה הרבה הרבה סוגי ואופני ייחודים אשר לא ראי זה כראי זה, והכול תלוי לפי גודל העבודה והמעשה, ולפי גודל מעלתו של העושה, ולפי גודל הזמן שבו עוסקים בעבודה.

והנה מגלה לנו רבינו האריז"ל, אשר באופן כללי יש למעלה ג' מיני ייחודים זה למעלה מזה. ונמנה אותם מלמטה למעלה:

יחוד א'. הוא יחוד הוי"ה עם אדנ"י, ויחוד זה מתייחס לספירות נצח הוד יסוד (נה"י), אשר מכנים אותם בשם רגלין - והיינו שזוכים ליחד ולחבר ולהשפיע שפע דרך הנה"י של קוב"ה המרומז בשם הוי"ה (ואשר נקרא גם זעיר אנפין ובר"ת ז"א) לספירת המלכות שהיא השכינה הקדושה. יחוד זה - כשמתחבר ומתייחד שם הוי"ה עם שם אדנ"י, הרי זה בגימטריא צ"א, (כמנין אמ"ן, וכמנין איל"ן, ועוד ועוד).

יחוד ב'. הוא יחוד הוי"ה עם אלהי"ם, ויחוד זה מתייחס כבר לספירות היותר גבוהות והם חסד גבורה תפארת (חג"ת), אשר מכנים אותם בשם ידין, וגוף, וכלי המעשה - והיינו שזוכים ליחד ולחבר ולהשפיע שפע דרך החג"ת של קוב"ה המרומז בשם הוי"ה לספירת המלכות שהיא השכינה הקדושה. יחוד זה -

כשמתחבר ומתיחד שם הוי"ה עם שם אלהי"ם, הרי זה בגימטריא קי"ב, (כמניין הר"ת של הפסוק י'ענך י'הוה ב'יום צ'רה, וכמניין הר"ת של י'עננו ב'יום ק'ראינו, והוא שם יב"ק הידוע ומרומז אצל יעקב אבינו במעבר יב"ק, ועוד ועוד).

יחוד ג'. הוא יחוד הוי"ה עם אהי"ה, יחוד זה הוא הגבוה בייחודים והוא מתייחס כבר לספירות הנעלות של חכמה בינה דעת (חב"ד), אשר מכנים אותם גם בשם מוחין - והיינו שזוכים לחבר וליחד ולהשפיע שפע דרך החב"ד של קוב"ה המרומז בשם הוי"ה לספירת המלכות שהיא השכינה הקדושה. יחוד זה - כשמתחבר ומתיחד שם הוי"ה עם שם אהי"ה, הרי זה בגימטריא מ"ז.

והנה הייחוד הא' הנ"ל הוא הייחוד הרגיל והמצוי כביכול בין קוב"ה ושכינתיה, ובספרי הסוד מבואר הדבר כי השכינה הקדושה שהיא המלכות דקדושה מקום עמידתה היא אכן כנגד הרגלין - שהם הנצח הוד יסוד - של קוב"ה שהוא זעיר אנפין, ואשר ע"כ רוב הייחודים מתייחסים לייחוד זה, אשר זעיר אנפין - הקדוש ברוך הוא - משפיע את השפע לספירת המלכות שהיא עומדת במקום עמידתה כנגד הרגלין כביכול של הקב"ה שהם הנצח הוד יסוד שלו (הנה"י).

והנה יש זמנים מיוחדים כדוגמת ימי שבת ויום טוב שאז זוכים בהארת הזמן והעבודות הנעלות של אותם הימים והזמנים להעלות את ספירת המלכות למעלה ממקום עמידתה שהם כנגד הרגלין כנ"ל הנה"י, ומעלים אותה כנגד חג"ת, שהם כבר הידין כנ"ל, ולפעמים יש זמנים מיוחדים שהיא עולה אף כנגד המוחין שהם החב"ד ואז היא תכלית עלייתה ושלמות הייחוד כי היא עומדת אז בשלמות פנים בפנים עם בעלה שהוא קודשא בריך הוא שנקרא זעיר אנפין, והבן היטב.

והנה הנס הגדול והנפלא של הארת ימי החנוכה הקדושים היא בזה: אשר המלכות דקדושה שהיא השכינה הקדושה מקבלת אז את השפע לא רק דרך הייחוד הא' של הנה"י של קוב"ה שהוא הייחוד התחתון הנ"ל שהוא כנגד הרגלין ששם הוא מקום עמידתה כנ"ל, אלא אף גם היא זוכה לקבל את השפע של קוב"ה דרך הייחוד הב' של החג"ת של קוב"ה שהוא כבר הייחוד היותר נעלה שהוא כנגד הידין כנ"ל, ולא די בזה אלא שהמלכות דקדושה גם זוכה לקבל הארה גדולה ועצומה ושפע רב דרך הייחוד הג' של החב"ד של קוב"ה שהוא הייחוד העליון והנעלה מכולם שהוא כבר הייחוד של המוחין כנ"ל.

והנס הכפול והמכופל הזה הוא לא רק בזה שאז המלכות דקדושה זוכה לקבל את השפע דרך הייחודים הנפלאים והנוראים האלו, אלא עיקר גודל ועוצם הנס הנפלא הוא שעל אף שהמלכות דקדושה עדיין נשארת עומדת למטה למטה במקום עמידתה כנגד הרגלין שהם הנה"י ואין היא עולה כלל לא כנגד הידין שהם החג"ת וודאי לא כנגד המוחין שהם החב"ד, עם כל זה ע"י הארת הימים הרמים והנשגבים האלו וע"י קיום המצוות שתיקנו לנו חז"ל לקיים בימים קדושים וטהורים אלו על ידי כל זה מתרחש לנו שנה שנה מחדש הארת הנס הנפלא והנורא הזה אשר

המלכות דקדושה זוכה להתייחד ולקבל שפע מכל הג' ייחודים הנ"ל והיא מקבלת את השפע של כל הייחודים האלו במקומה שהיא שם שהוא כנגד הרגלין כנ"ל.

ולפי כל זה מגלה לנו רבינו האריז"ל אשר זה הוא סוד מצות נר החנוכה, כי הרי כבר הקדמנו לעיל אשר הג' ייחודים הנ"ל הם יוצאים בגימטריא: צ"א יב"ק מ"ז, ואם נצרף את כולם - כי הרי כאן בחנוכה שלשתם מתייחדים ומשפיעים את שפעם לספירת המלכות כנ"ל - הרי יצא לנו מספרם בגימטריא: נ"ר, אשר זהו הסוד של הדלקת הנ"ר שמקיימים בימי החנוכה. וכשנדקדק יותר ונספור את מנין האותיות של הג' ייחודים הנ"ל שהם: יהו"ה אהי"ה, יהו"ה אלהי"ם, יהו"ה אדנ"י. הרי יש בהם לא פחות ולא יותר מכ"ה אותיות, אשר זהו הסוד בתיבת: חנוכה, אשר כבר חז"ל (במסכת שבת) מבארים שהכוונה: חנו כ"ה, ולפי עומק סוד הדברים הכוונה הוא כך: שהכ"ה אותיות של השלשה ייחודים שמשפיעים את שפעם לספירת המלכות בימי החנוכה יורדים ממקומם הרם ונישא והם חוני"ם ומשפיעים את שפעם לספירת המלכות ודוק היטב.

ומה נעימים הדברים אשר מצוותה לכתחילה למעלה מג' ובדיעבד עד י'. כי הרי הדבר מבואר שתיבת טפח מרמז על תיבת ספירה (עיין ליקוטי מוהר"ן ח"א תורה ס"ג). והיינו, שההדלקה של הנ"ר, שהוא ההדלקה של כל הג' ייחודים הנ"ל, מצוותה שתהא בג' טפחים גבוה מן הקרקע, כי הרי שם מקום עמידתה של ספירת המלכות כנגד הנה"י של הקב"ה. אבל היות שהיא מקבלת בימי החנוכה גם הארת הייחודים של חג"ת וחב"ד שהם הרי כבר כנגד כל פרצוף זעיר אנפין פנים בפנים כנ"ל, שהוא הארת שלימות העשר ספירות מחכמה ועד מלכות, הרי ודאי שעד עשרה טפחים כשרה, כי הרי היא מקבלת את כל העשרה טפחים ומידות וספירות. אבל היות שכל עיקר הנס הגדול והנפלא של ימי החנוכה הוא בזה שהיא נשאת למטה במקומה הפשוט ולשם מגיעים גם הייחודים הגבוהים והרמים ומשפיעים בה את השפע לכך לכתחילה צריך שתהא עומדת במקומה שהוא בג' טפחים, (וכאן רק נוסיף בקיצור אמרים אשר לפי זה כמה מאירים כספירים הדברים הידועים בכל הספרים הקדושים ובפרט בספרי רביז"ל ותלמידו המובהק מוהרנ"ת אשר אור החנוכה יורד ומאיר אף לאנשים שפלים ונבזים הנמצאים במקומות הנמוכים ביותר עלי אדמות, ואשר אור החנוכה הוא עניין של ביקור חולים ממש לרדת אל מיטת החולה ולחזקו ולייצבו בדיבורים המחיים ומשיבים את הנפש, ודוק היטב היטב).

והנה ההכרח להקדים עוד הקדמה אחת המבוארת בדברי האר"י ז"ל באור כוונות חנוכה, והעניין הוא כך:

שע"י מצות הדלקת הנר חנוכה לא רק שזוכים ליחד את ג' הייחודים הנפלאים הנ"ל ולהמשיך את השפעתם למקום עמידתה של ספירת המלכות כנ"ל, אלא אף גם זוכים להמשיך אז הארה נפלאה של אור הש"ע נהורין של אור הפנים. ובזה מבאר ומגלה לנו רבינו האר"י החי את סוד הברכה השנייה של הדלקת הנרות: שעשה נסים לאבותינו, אשר תיבת שעש"ה מרמז על אור הש"ע נהורין הללו אשר הוא ממתיק את הש"ה גבורות (כי אלהי"ם - שהוא עניין הגבורות - כשהוא במילוי

יודין כזה: אלף למד הי יוד מם יוצא בגי' ש' ועם ה' אותיות הפשוטות יוצא בגי' ש"ה).

והנה מגלה לנו רבינו האריז"ל אשר סוד זה של הש"ע נהורין הללו בעצם הם ש"ע נהורין, והם נקראים בשם: ש"ע נהורין וח' חוורתא (עיין היטב ליקו"מ ח"א תורה מ"ב). והעניין הוא, כי הם נמשכים בשרשם מב' שמות יהו"ה יהו"ה, שהם ח' אותיות והם הנקראים: ח' חוורתא. והפעמים שם הוי"ה הללו נעשים אח"כ לסוד ש"ע נהורין, והיינו ששם יהו"ה יוצא בגימטריא כ"ו כידוע, ועם הד' אותיות והכולל יוצא בגימטריא ל"א, שהוא כמספר שם א"ל, ואם תמלא את שם א"ל במילוי כזה: אלף למד, הרי הוא יוצא בגימטריא קפ"ה, והרי יש לנו כאן פעמיים יהו"ה שחשבנו א"ל שמתמלא כנ"ל ונעשה גימטריא קפ"ה, והרי פעמיים קפ"ה יוצא בגימטריא ש"ע, והוא הש"ע נהורין של אור הפנים העליונים.

והנה רבינו האריז"ל מגלה לנו בזה סוד נפלא אשר גם בתיבת חנוכ"ה עצמו מסתתר הסוד הזה של הארת הש"ע נהורין המאירים בו בימי החנוכה, והוא על דרך זה: כי תיבת חנוכ"ה מתחלק לב' תיבות חנ"ה כ"ו. והעניין הוא, כי שם יהו"ה כשהוא מתמלא ביודין ואלף כזה: יוד הי ואו הי הרי יוצא בגימטריא ס"ג, מכוון כמספר חנ"ה. והנה כשנוציא את אותיות המילוי לבד (שהם הו"ד מהיו"ד ראשונה, והי' מהה"י ראשונה, והא' מהוא"ו, והי' מהה"י אחרונה, חוץ מאות ו' שנייה של מילוי אות וא"ו שהרי הוא כמו האות הראשונה שלו ודוק), הרי הם בגימטריא ל"א, הרי יש לנו כבר שם א"ל אחד שיוצא מהאותיות חנ"ה של חנוכ"ה. וכן גם כשנחשב את שאר האותיות של חנוכ"ה שהם כ"ו כנ"ל עם הד' אותיות והכולל הרי לנו פעם ב' שם א"ל, והם הרי מתמלאים במילואם שכל אחד יוצא בגימטריא הק"ף (עיין היטב ליקו"מ ח"ב תורה ז'), הרי לנו הגימטריא של ש"ע בתוך תיבת חנוכ"ה, ודוק היטב.

וכאן נוסיף עוד פרט אחד אשר לאור החנוכה על פי דברי האריז"ל, ורק אחרי זה נתחיל בעזרת השי"ת לבאר איך כל זה, ועוד יותר ויותר מזה, כלולים ומהודקים הדק היטב היטב הדק בתוך קשרי התורה הנפלאה הזו.

והוא, אשר מבואר בדברי האריז"ל, ששם הוי"ה של הברכה השנייה של שעשה נסים הוא מתמלא באותיות יודין ואלף שיוצא בגימטריא ס"ג. והיינו שהשלשה ברכות של ההדלקה שמברכים בלילה הראשונה הוא כנגד השלשה ייחודים שמתייחדים ע"י הנר חנוכה כנ"ל. וברכה שנייה הוא כנגד הייחוד הב' שהוא הייחוד שכנגד חג"ת שגימטריא יב"ק שהוא יהו"ה ואלהי"ם כנ"ל. והנה על אף שיש ג' ייחודים כנ"ל, אבל הדבר מבואר בכמה מקומות אשר הייחוד האמצעי הזה שהוא מרומז בברכה השנייה של הג' ברכות שהוא הייחוד של יהו"ה אלהי"ם הוא נקרא בשם שם מלא (עיין היטב בליקו"מ ח"א תורה נ"ד). וטעם הדבר הוא, כי בשם אלהי"ם כלולים ומרומזים כל הג' ייחודים, והיינו ששם אלהי"ה אדנ"י הם בגימטריא שם אלהי"ם, ולפי זה הרי שבייחוד יהו"ה אלהי"ם מרומזים גם הייחודים של יהו"ה עם אלהי"ה ויהו"ה עם אדנ"י, (ואשר ע"כ מבואר מזה שהאורות של הש"ע נהורין

כלולין ומעורבים היטב עם כל הג' ייחודים הנ"ל, מאחר שהכוונה של הש"ע הוא אכן בברכה השנייה שהוא ברכת שעש"ה נסים, ושם לנכון גם שם ההוי"ה הוא במילוי ס"ג אשר הוא שורש לש"ע נהורין כנ"ל בהרחבה, והרי יחוד אמצעי זה המרומז בברכה האמצעית כנ"ל הוא הכולל את כל הג' ייחודים יחד כנ"ל, ודוק היטב בזה).

והנה עתה אחרי שהקדמנו הקדמות אלו נתחיל בעזרת השי"ת לקשר הדברים באור תורה זו, ובזה החלי:

כשנתבונן היטב בקשרי התורה הזאת יתבאר לנו איך שקוטב דברי רביז"ל בתורה זו היא לברר וללבן לנו שיש מלחמת חרמה בין הכבוד דקדושה שהוא המלכות דקדושה, לבין הכבוד דסטרא אחרא שהוא המלכות דסטרא אחרא.

כי הדבר ידוע שענין הכבוד הוא ענין המלכות, כמבואר ממאמר הכתוב: מלך הכבוד. וכן בתורה זו כשרביז"ל מבאר לנו בסעיף י"א איך שכל פרטי תורה זו בנויה על הפסוקים של פרק קמ"ה שבתהלים (תהלה לדוד), מכנה רביז"ל שם את הכבוד בלשון הכתוב: כבוד מלכותך, וכן מבואר גם בסעיף ה' בתורה זו שרביז"ל מבאר איך שענין הכבוד הוא ענין של: וכבדתו - כבדהו בכסות נקי, היינו 'כסות נקי דא כנפי מצוה' - היינו השכינה הנקראת מצווה בבחי' כל מצותיך צדק. אשר מכל זה מבואר הדבר היטב שהכוונה בענין הכבוד הוא לענין ספירת המלכות דקדושה, אשר כידוע שענין המלכות דקדושה הוא שלימות ענין הענווה, כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו (ועיין תורה ד' ח"א ועוד). והיינו, שבתוקף גילוי מלכותו שם דווקא הוא תוקף הענווה והשפלות, כי מלכות לית לה מגרמה כלום כידוע ומובא הרבה.

וזה לעומת זה ענין המלכות דסטרא אחרא הוא ענין הגאווה וההתנשאות. ועל זה מתנהל כאן בהאי עלמא שפילה מלחמת חרמה בין הכבוד והמלכות דקדושה לבין הכבוד והמלכות דסטרא אחרא שהם שני הפכים ממש וכנ"ל. וזה בעצמו הוא ענין המלחמה רבת בשנים שיש בין אומות העולם וכלל ישראל בירושת הארץ הקדושה ארץ ישראל, כי ארץ ישראל הוא הארץ אשר האירה מכבודו כמבואר לשון פסוק זה בסוף שסעיף ב' עיי"ש, ועל זה נטושה המלחמה מדור לדור שכלל ישראל הם הרוצים לזכות לירושת הארץ שהיא המלכות והכבוד דקדושה כי להם יאתה, כי הם נמשכים מעצם ספירת המלכות והשכינה הקדושה (כמבואר בפנים מענין הגרי צדק שהם תחת כנפי השכינה והכבוד ומבואר בביאור הליקוטים שכלל ישראל עצמן הן מעצם ספירת המלכות והכבוד ולא רק מהבגדים והחיצוניות של השכינה והכבוד עיי"ש). ובזה מבאר גם בביאור הליקוטים את ענין הירדן שמפסיק בין קדושת הארץ לחוץ לארץ המבואר בפירוש רבה בר בר חנה על ענין רמי כופתא וסכרא לירדנא אשר כידוע מהכללים שרביז"ל אינו מרכיב דבר חדש בפירושו למאמרי רבה בר בר חנה אשר לא דיבר עליו תחלה בתוך דברי התורה אם בהעלם או בגלוי, ולפי דברינו מבואר היטב שענין ארץ ישראל הוא ענין הכבוד דקדושה אשר 'הארץ האירה מכבודו' כמבואר בפנים, ועל זה נטושה המלחמה שיש

בין אומות העולם עם כלל ישראל לדורות עולם עד אשר כבר יבוא היום שהאורזיל"א יגיע לבר יומא כמבואר היטב בפנים שבכל יום הכבוד והשכינה מוכן לצאת מהגלות עיי"ש היטב ודוק.

ואשר על כן התיקון הראשון וההקדמה ליכנס לשערי התורה הזאת הוא להכין את עצמו למלחמה בלי פשרות בעקירת הגאווה וההתנשאות בכל מכל כל, ולא די במה שלא יתגאה אלא גם צריך לעשות עצמו כמדבר ממש וכלשון רביז"ל בסעיף ה': וממדבר מתנה שישבר גאוותו מארבע בחי' שפלות כי צריך להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו ולפני בני אדם כערכו ולפני קטנים ממנו וכו' וכנגד מדרגת עצמו וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו.

והיינו, שההקדמה הראשונה להתחיל ליכנס שלב אחר שלב לקיים את דברי התורה הזאת הוא עקירת הגאווה וההתנשאות בכל מכל כול, כל אחד לפי כוחו, כי בזה הוא מחליש את כוח המלכות דסטרא אחרא, שעיקר ענינה הוא הגאווה וההתנשאות, ובכך הוא זוכה להוציא עוד חלקים ועוד חלקים מספירת המלכות והשכינה והכבוד דקדושה מבין העכו"ם והגלות, וכלשון רביז"ל בסעיף ב': ועכשיו הכבוד בגלות כי עיקר הכבוד אצל העכו"ם ואנחנו בני ישראל שפלים ונבזים.

ובשינויי נוסחאות לליקוטי מוהר"ן (שהוא מיוחס למוהרנ"ת או להר"ר נפתלי תלמיד רביז"ל) מבואר הדבר ביותר, כי שם הלשון: 'ועכשיו הכבוד עצמו בגלות', והיינו שהכבוד עצמו - שהיא המלכות והשכינה עצמה - עכשיו היא בגלות אצל העכו"ם וצריך להוציאה.

ואם ח"ו יעשה בהיפך מזה וירבה לו כבוד עצמו והתפארות והתנשאות בפרט בחטא המר של דיבורי לשון הרע ורכילות שהוא תכלית פגם הגאווה וההתנשאות כמובן, שאז מגביר בזה את כוח המלכות דסטרא אחרא והעכו"ם וכמבואר היטב בסוף סעיף ט' על עניין טהרת המצורע, וכן גם בסעיף י"ב על עניין שתכלה רגל מן השוק שהוא עניין רגל הלשון הרע והרכילות והמחלוקת עיי"ש היטב, וכן גם בביאור הליקוטים מבואר שזה עניין הד' בחי' שפלות כנגד הד' מראות נגעים זה לעומת זה עיי"ש.

וכן גם עיי"ז מלביש עצמו במקום לבושי הכבוד של המלכות דקדושה שהם הכנפי מצווה של השכינה הקדושה כמבואר היטב בסוף סעיף ה', ואצלו נתהפך הדבר עיי" מחשבותיו הטמאות של גאווה והתנשאות ומלביש נפשו במלבושי הבגדים צואים שהם מונעים אותו ומפסיקים ממנו לבין הקדושה כהירדן לארץ ישראל כמבואר היטב בפנים בביאור דברי רבה בר בר חנה על רמי כופתא וסכרא לירדנא עיי"ש.

וכל תיקונו והצלתו הוא שיבטל ממנו את מחשבותיו הסרוחים של הבגדים הצואים, ממחשבות הגאווה וההתנשאות ויבטל את גאוותו בארבע בחי' שפלות כמבואר בפנים, וגם יכבד יראי ד' בלב שלם וכמבואר היטב בסעיף ו' וז', ואז יתבטל גופו אל נשמתו עד אשר גם תפילותיו על הגוף יהיה עיקר הכוונה על צרכי הנשמה

וכמבואר היטב בסעיף ט' על מאמר רבה בר בר חנה דנשקי ארעא ורקיעא ושקלית לסלתאי ואנחתיה בכותא דרקיעא עיי"ש, שכל זה הוא עניין ביטול הגאווה וההתנשאות של הגוף כנגד אור הנשמה, ודוק היטב היטב בזה.

ורק אחרי שיזכה להתחיל במלחמה זו מלחמת הענווה כנגד הגאווה שהוא מלחמת הכבוד דקדושה נגד הכבוד דסטרא אחרא - המלכות דקדושה נגד המלכות דסטרא אחרא, מלחמת החשמונאים נגד היוונים והמתייוונים, אז יזכה לתורה וגם לתורת חסד ועי"ז יזכה להעלות כבוד הקב"ה לשרשה שהיא היראה. והיינו שהדבר הראשון כאן הוא עניין ההצלה והעלאה של המלכות דקדושה - הכבוד דקדושה מתוך ציפורני המלצות של המלכות דסטרא אחרא - הגאווה וההתנשאות, ורק אחרי זה יזכה להעלות אז את המלכות דקדושה גם אל שורשה שהיא היראה ע"י התורה והעיקר ע"י התורת חסד כמבואר בפנים וכנ"ל, וגם יזכה להעלותה אל שורש היראה שהוא הלב בזה שישתדל לכבד יראי ד' בלב שלם וכמבואר בפנים.

ועתה, אם עיני שכל לך, הבט נא וראה איך שכל זה הוא עניין השלשה ייחודים נפלאים ונוראים שמאירים בימי החנוכה, כי לפי כל זה תבין ותתבונן אשר רביה"ק שופך לנו בתורה זו אור חדש על כל עניין המלחמה האיומה שהייתה בין מלכות יון הרשעה ובין המלכות דקדושה של בני ישראל בארץ ישראל, כי כשעמדה עלינו מלכות יון הרשעה להשכיחם תורתך - ולהחליש את אור התורה ובפרט את תורת חסד ללמד לאחרים ולהפיץ את המעיינות חוצה שבזה רצו ח"ו להעלים את שורשי נשמות ישראל אשר כולם אחוזים באותיות התורה וכמבואר בפנים בסעיף ג' בהרחבה עיי"ש, וזה ע"י שהחדירו בתוך עם ישראל את חכמת פרטה וחכמת אתונה, שהם הגברת והגדלת הגוף בספורט וכדומה - שהוא חכמת פרטה כידוע, וכן גם להעלים ולהשכיח את אור התורה ע"י הגברת לימודי חכמת יון וחכמת הפילוסופיה הארורה שלהם שזה הוא חכמת אתונה כידוע. אשר כל זה הוא שיא הגאווה וההתנשאות אשר כל כוונת הספורט והפילוסופיה הוא: להגדיל את גופו - נגד נשמתו, ואת שכלו החומרי - נגד השכל האלוקי. כי בדמיונו הוא מנסה לדמיין לעצמו שהוא במחשבתו יכול וצריך לו לדעת ולהבין את הכול בחכמתו שנראית לו שהיא כל יכול. ואשר ע"י הגברת הגאווה והכבוד דסטרא אחרא נגד הכבוד והמלכות דקדושה ממילא ישתכח תורה מישראל ח"ו, כי הלא א"א לזכות לתורה ובפרט לתורת חסד אלא ע"י שפלות ועוד בארבע בחי' שפלות וכמבואר בפנים. ואשר ע"כ גם הכריזו: כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק וכו'. כי זה שיא הגברת הגאווה שהוא ענין קרן השור דייקא, שע"ז רצו לנתקם משורשם האלוקי באלוקי ישראל שהוא ע"י אותיות התורה וכמבואר בפנים.

אבל אתה ברחמך הרבים עמדתה להם בעת צרתם, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, שאז דייקא ברחמיו המרובים האיר לנו השי"ת נסים נוראים ונפלאים, אשר אפי' המלכות דקדושה תשאר ליד פתח הבית מבחוץ ליד רשות הרבים ומקומות הרגל שבשוק, וגם כאשר כבר נטו צללי ערב וכבר הגיע עת ערב אשר כל גרדיני נמוסין שהם ממשלות ומלכויות דסטרא אחרא מתחלים אז לשלוט, כי הרי בלילה בו תרמוש כל חיתו יער והכפירים שואגים לטרף, וגם כאשר המלכות

דקדושה תהיה למטה מעשרה טפחים, עם כל זה יאיר לנו אור הנ"ר הקדוש והטהור שהם השלשה ייחודים נפלאים ונוראים של הוי"ה אהי"ה הוי"ה אלהי"ם הוי"ה אדנ"י, שגי' נ"ר כנ"ל. וזה ע"י מלחמת החרמה בין החשמונאים והכוהנים אשר הערו נפשם למות על קידוש השם, והם תיקנו לנצח את האור הגדול הנפלא הזה, שדייקא בשיא ההסתרה והחושך שהחשיכו עיניהן של ישראל בגזירותיהם, דייקא אז יאיר לנו אור נפלא ונורא כזה, שהם השלושה ייחודים הנ"ל, ועוד הג' ייחודים יתייחדו במקומם ויאירו משם לספירת המלכות מבלי להעלותה אליהם, שדבר זה לא נמצא דוגמתה בכל ימות השנה וכנ"ל.

ועתה, בין תבין אשר מלחמת החשמונאים כנגד היונים זה כבר גרם להעלות את ספירת המלכות למקומה שהוא כנגד רגלי קוב"ה שהם הנה"י שלו כנ"ל, כי זה היה עיקר מלחמתם להציל את ספירת המלכות והכבוד דקדושה מבין מלחמות המלכות והכבוד דסטרא אחרא, וע"י זה כבר זכו לאור הייחוד של הוי"ה עם אדנ"י, שהוא הייחוד הראשון אשר במקום עמידתה של ספירת המלכות כנ"ל.

אבל, השי"ת ברחמיו האיר אז גם הארה נפלאה של העלאת הכבוד לשרשה שהוא היראה ע"י תורת חסד וגם העלאתה אל שורש היראה שהוא הלב ע"י כיבוד יראי ד' בלב שלם. והיינו, שעניין העלאת הכבוד לשרשה שהוא היראה ע"י התורת חסד הוא עניין יחוד הב' הנ"ל, שהוא יחוד הוי"ה אלהי"ם, שהוא הייחוד שכנגד חג"ת כנ"ל. כי הרי ידוע שתורה הוא עניין ספירת התפארת, ואשר ע"כ כשלומד את אותיות התורה עם כוונה ע"מ ללמדה שאז הוא תורת חסד כמבואר בפנים ממילא נבין שאז זוכה לא רק לתפארת שהוא התורה אלא זוכה גם לספירת החסד ודוק, וע"י זה הוא מעלה את המלכות לשרשה שהוא היראה (כי עיקר בנינה הוא מהגבורות כנ"ל בדברי הרה"ק מטשעהרין ז"ל), וממילא נמצאנו למדים שע"י כל זה מאיר הייחוד שכנגד חג"ת שהוא הייחוד הב' הנ"ל.

וממילא תבין עכשיו שע"י שמשדל לכבד יראי ד' בלב שלם זוכה בזה כבר גם להעלות את ספירת המלכות אל הייחוד הג' הנ"ל, שהוא הייחוד שכנגד המוחין, שהוא הוי"ה אהי"ה, כי הרי הלב הוא כנגד הבינה (וכנזכר בדברי הרה"ק מטשעהרין ז"ל). וכמובא גם בדברי רביז"ל בסוף סעיף י"א אשר הביא את הפסוק ורעם גבורותיו מי יתבונן שכל זה מרמז אל ספירת הבינה, שהוא הייחוד העליון של הוי"ה אהי"ה כידוע, ושם הוא תכלית העלתה בימי החנוכה, היינו שע"י אור הנ"ר היא מקבלת הארה גם מהייחוד העליון הזה ודוק.

ומעתה עמוד והתבונן היטב אשר זה זה הוא ענין השלו"ם, כי הרי רביז"ל מתחיל את דברי התורה בזה הלשון: להמשיך שלום בעולם, וכבר דייקנו בזה בתחילת דברינו שיש כאן דיוק לשון אשר רביז"ל אינו אומר שע"י כך וכך ממשיכים שלום בעולם עיי"ש, אשר מזה יש משמעות שהשלום והעלאת הכבוד לשרשה הוא עניין אחד, כי הדבר ידוע שעניין השלום הוא עניין הייחוד שבין קודשא בריך הוא ושכינתיה. ואשר על כן מובן ממילא, שהשלום והייחודים הנ"ל הם דבר אחד ממש. ואשר לפי זה מובן מאד לשונו הנעים והנפלא: להמשיך שלום בעולם צריך להעלות

כבוד הקב"ה לשרשה ודוק. (ולפי זה גם אפשר לבאר שזה עניין שלום הכללי ושלום הפרטי המבואר בפנים התורה שזה עניין ב' הייחודים הגדולים שמאירים ממקומם אל ספירת המלכות ודוק).

ובדרך אחרת אפשר לבאר כך:

הרי כבר כתבנו שע"י אור הנ"ר חנוכה מאירים ג"כ אור הש"ע נהורין של אור הפנים, והדבר ידוע שהש"ע נהורין עם הח' חוורתא שהוא שורש הש"ע נהורין כנ"ל הם בגי' בשלו"ם, ואשר ע"כ מבואר הדבר שהש"ע נהורין הוא הוא ענין השלום המבואר בפנים, והש"ע נהורין הרי הם כלולים ובלולים בתוך הג' ייחודים הנ"ל, וכנ"ל שהש"ע נהורין מרומזים בברכת ש"עשה נסים שהוא הברכה האמצעית שהוא הייחוד של הוי"ה אלהי"ם שבו כלולים כל הייחודים יחד, וכמובא גם בכוונות של ברכת שים שלום, אשר בתיבות הברכה של: ברוך אתה הוי"ה ה'מברך א'ת ע'מו י'שראל בשלו"ם מרומז הייחוד של הוי"ה אלהי"ם, כי הר"ת הנ"ל גימטריא אלהי"ם אשר בו מרומז גם הייחוד של הוי"ה אלהי"ה אדנ"י. ומיד אחרי זה יש תיבת בשלו"ם שהוא עניין הש"ע נהורין שכלול בתוך כל הג' ייחודים המרומזים בייחוד הוי"ה אלהי"ם והבן. (ולהעיר אשר גם הרה"ק מטשעהרין ז"ל מרמזו בתוך דבריו הקצרים עיי"ש, וגם רביז"ל מזכיר בסוף סעיף ט' וז"ל: וזה שמסיימים התפלה בשלום, ודוק).

וכבר ביארנו איך שהם מרומזים גם בתיבת חנוכה, שהוא חנ"ה כ"ו, שהוא פעמיים שם א"ל, שמתמלא ויוצא בגי' הק"ף שהם בגי' ש"ע. (ולהעיר שרביז"ל אכן מביא את עניין חנ"ה בתוך דבריו בסוף סעיף ח' עיי"ש בעניין וחנה מדברת על לבה ודוק היטב בזה).

ומכל זה מובן היטב לשונו הנעים והנפלא: להמשיך שלום בעולם צריך להעלות כבוד הקב"ה לשורשה שהוא היראה. ומה מתוקים עכשיו הדברים שכתב בסעיף ז': ועיקר הדבר שיכבד יראי ד' בלב שלם. כי הרי מבואר בסוף דברי התורה הזאת ש: יסוד העניין חמשה דברים, להחזיר הכבוד ליראה, ויראה אל הלב וכו' ודוק ודוק.

כמו שכתוב: 'ליראה את ד' הנכבד'.

ייפלא מאד למעיין, כי לכאורה הלא בכוונתו להביא ראייה שהיראה הוא שורש הכבוד, ולכאורה אין שום דיוק מלשון הכתוב שהיראה הוא אכן השורש של הכבוד. אמנם וודאי שיש ראייה מלשון הכתוב שיש קשר בין היראה לכבוד, אבל לא שהיראה הוא שורש הכבוד?

והנראה בזה הוא, דאם נתבונן היטב בגדר של יראה ובגדר של כבוד, ניווכח לדעת, שוודאי עניין היראה הוא דבר רוחני ונעלה ביותר מענין הכבוד, (עד שאין אפילו צורך בהבאת ראייה לדבר זה, ואין הפסוק בא ללמד רק את עצם הציווי שצריך להשתדל להעלות את הכבוד ליראה וכמו שיתבאר להלן). כי כבוד מתבטא ביותר

בדברים החיצוניים (ואשר ע"כ קרא ר' יוחנן למאניה - שהם הבגדים והלבושים החיצוניים - מכבדותיה). ויראה הוא בעיקר דבר פנימי והרגשי (וכמובא גם במאמר זה דברי חז"ל: דבר המסור ללב נאמר בו ויראת). ודבר זה מתבאר גם בהלכות כיבוד ומורא אב ואם, אשר האחרונים שם (כחיי"א וערוך השולחן ועוד), מציינים ומבדילים בין הכבוד ליראה בכך: שכבוד הוא עניין המעשים והעובדות בפועל שצריך הבן לכבד בהם את הוריו, כדוגמת 'מאכילו ומשקהו' וכו', ויראה הוא דבר רוחני ונעלה ביותר אשר מתבטא בעיקר בפנימיות לבבו ובדברים של שב ואל תעשה, כדוגמת 'לא ישב במקומו' וכו'. ולפי כל זה יוצא שוודאי שהיראה הפנימית הוא שורש הכבוד החיצונית. ולכן יש מציאות שאחד יכבד את חברו מבלי שיהיה ירא ממנו, אבל לא שייך שאחד יהיה ירא מחברו ולא יכבדהו, ודו"ק.

ולפי כל זה אפשר לפרש את הפסוק הנ"ל כך: ליראה את ד', דהיינו שהפסוק בא לצוות וללמד, שלא די במה שהוא הנכבד - במה שעוסקים בפעולות חיצוניות לכבדו, שאז עדיין יש בחי' של בשפתיו כבדוני ולבו רחוק (וכמובא פסוק זה בפנים התורה, ודו"ק), אלא צריך גם, ובעיקר, ליראה את ד' - בפנימיות לבבו, ואז יש שלימות לנכבד - בחיצוניות המעשים.

(ואפשר גם שתיבת נכבד הוא מבנין נפעל, כידוע בכל תיבה שיש בו נ' בתחילתו אשר אין הוא משורש התיבה. ואשר ע"כ אפשר לפרש שתיבת הנכבד המובא בפסוק הוא נפעל ע"י היראה הנזכר לפניו, והיינו שהפסוק מצווה את עם ישראל שצריך להשתדל ליראה את ד' שהוא השורש והפועל של הנכבד, שהוא רק הנפעל ממנו, ודו"ק.)

והנה, בהבנת עצם הפסוק יש כמה תמיהות ופליאות, ומובא גם בספר 'כלי יקר' על התורה, והוא:

א'. לשון הפסוק שם, הוא: ואם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת ליראה את ד' הנכבד והנורא וגו' והפלה ד' את מכותיך וגו'. ויפלא מאד על אשר רק אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת אז יהיה והפלה ד' את מכותיך, ואם ח"ו יעבור רק על מצווה אחת האם אין בזה פגם וחסרון?

ב'. מה עניין הלשון של הפסוק ליראה את ד' הנכבד, הלא מדברים כאן מאחד שלא מקיים כלל את כל דברי התורה הזאת ומה לי אם זה בגלל ש'אין הוא ירא את ד' הנכבד או בגלל טעם וסיבה אחרת?

ג'. העונש שבתורה ייפלא מאד, כי האם דיבר ד' לכלות את ישראל לגמרי, כי הלא חז"ל (שבת קל"ח:) דרשו 'הפלאה' זו הנאמר כאן - 'והפלה ד' את מכותיך - איני יודע מהו, ודרש'י גז"ש מהנאמר בישעיה (כ"ט - י"ד): "לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה 'הפלא ופלא' ואבדה חכמת חכמיו" - והיינו שעתידה תורה שישתכח ח"ו מישראל עיי"ש. וכי דיבר ד' לכלות את ישראל שישתם ויעלם לגמרי חכמת התורה אפי' מהחכמים!?

ואשר ע"כ מפרש שם ה'כלי יקר' שהעניין הוא ע"פ המבואר במסכת ברכות (סג.): "אם ראית דור שאין דברי תורה חביבין עליהם כנס וכו'" - והיינו אם יש פגם בלימוד התורה לשמה, שאין לומדים את התורה בחביבות בכדי 'ליראה את ד' הנכבד' אלא הדבר הוא רק כמצוות אנשים מלומדה 'ובשפתיו כבדוני ולבו רחק' (כנאמר בישיעה הנ"ל - ויצוין שפסוק זה אכן מובא בהמשך התורה ודוק בקשר הדברים), אז 'ואבדה חכמת חכמיו' - והיינו 'כנס' הנאמר בחז"ל הנ"ל, אבל לא לגמרי שתשתכח התורה מישראל חלילה אלא שלא יהיה אז ה'יפוצו מעיינותיך חוצה'. וזה בעצם כוונת הכתוב הנ"ל: "ואם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת ליראה את ד' הנכבד" - והיינו שכוונת הכתוב הוא על אחד שמקיים את כל דברי התורה אלא שהחיסרון אצלו הוא בזה שאינו מקיים את כל דברי התורה הזאת בכדי ליראה את ד' הנכבד - דור שאין דברי התורה חביבה עליהם על אף שלומדים אותה - וע"ז בא העונש מדה כנגד מדה: "והפלא ד' את מכותיך" שהכוונה הוא כאמור: "ואבדו חכמת חכמיו" - "כנס" - חסרון ב'יפוצו מעיינותיך חוצה", ודוק היטב.

ועתה, אם עיני שכל לך, בא והבט נפלאות קשרי הדברים, כי הפסוק הנ"ל - באספקלריא אשר קיבל אחרי אשר רביז"ל הביאו בתוך דברי התורה הנ"ל - הרי הוא כמכריז ואומר: שצריך האדם להשתדל להעלות את כבוד הקב"ה לשורשו היינו ליראה - 'ליראה' את ד' 'הנכבד' - "והיה אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת ליראה את ד' הנכבד והפלא ד' את מכותיך" - והיינו, אבל אם יהיה פגם וחסרון ב'ליראה את ד' הנכבד' - בהעלאת הכבוד ליראה, תדע לך, שאין זה אלא משום שיש פגם בעצם הלימוד תורה שלך, שאין אתה לומד בשביל כבוד שמו יתברך ולמען ליראה אותו, שזה הוא הפגם של לימוד שלא לשמה, וממילא שאז יש פגם בבחי' תורת חסד המבואר בפנים - שזה עניין ללמד תורתו לאחרים ולקרב את הרחוקים ויפוצו מעיינותיך חוצה דייקא כמבואר בפנים, אשר רק על ידי תורת חסד כזו אפשר להעלות את כבוד הקב"ה לשורשו כמבואר בפנים, וזה מחמת שלזכות לתורת חסד אי אפשר אלא ע"י שפלות, ובארבע בחי' שפלות כמבואר בפנים, שזה הוא שלימות תורה לשמה כמובן, ואצלך אין הדבר הזה קיים כלל כי הלא כל לימודך הוא כמצוות אנשים מלומדה ומשפה ולחוץ בשפתיו כבדוני ולבו רחק כמבואר בפנים, ולכן משתלשל מזה העונש - וחסרון התיקון הגדול והנפלא של הלומד תורתו לשמה ומלמד לאחרים - ואז: 'והפלא ד' את מכותיך' 'ואבדה חכמת חכמיו' ו'כנס' ופגם ב'יפוצו מעיינותיך חוצה'.

ומה מתוקים הדברים בכפלים, אחרי שעל הפסוק שרביז"ל מביא להלן: "ותורת חסד על לשונה" מובא בחז"ל (סוכה מט:) ב' דרשות. א. שתורתו לשמה, ב. שמלמד לאחרים. והבט והבן איך שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, ואדרבה ב' הדברים קשורים ומהודקים כשלהבת בגחלת, כי הרי רק כשלומד את תורתו לשמה שזה מבטא את שפלותו וריחוקו מכבוד עצמי אחרי אשר כל כוונתו בלימודו הוא רק ליראה את ד' הנכבד ואז דייקא וודאי שתורתו הוא בבחי' על מנת ללמדה לאחרים, בכל הבחינות שיש בזה כמבואר בפנים, אם כפשוטו ממש שנעשה כמדבר לדוש

ללמד את תורתו לכל, מאחר שכל כוונתו רק למען כבודו יתברך - ולכן באמת בזה הוא מעלה הכבוד לשורשו ודוק היטב - ואם זה בפירוש הפנימי של הדברים שזוכה שיפוצו מעיינותיו חוצה דייקא - שממקומו יוצא אור נפלא ונורא אשר גורם לחבר ולייחד את שורשי הנשמות דרך אותיות התורה שמוציא בפיו שעי"ז נתעוררים ומתקרבים גרים ובעלי תשובה כמבואר היטב בפנים, שלזכות לכל זה אי אפשר כי אם ע"י לימוד לשמה ובשפלות כמבואר בפנים, ודוק.